

Наталя Лисенко

Національний фармацевтичний університет

(Харків, Україна)

**КОМПЛЕКС МОТИВАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ
ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»
I «КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ»**

Завдяки розвитку інформаційних технологій з'явилась можливість не тільки довільного пошуку потрібних даних у загальносвітовому банку інформації, але й системного та мотивованого дистанційного отримання знань з обраних спеціальностей.

Серед переваг останнього зазвичай називають можливість надання освітніх послуг без урахування територіальної близькості (що є ідеальним варіантом для громадян інших країн або осіб з особливими потребами), зручний (іноді – індивідуальний) графік навчання, демократичні ціни (дистанційний курс, як правило, дешевший, ніж навчання на стаціонарі), постійна модернізація та вдосконалення, що спричинені конкуренцією між освітніми закладами (оскільки студент може обирати серед однотипних курсів і програм ті, які підійдуть саме йому, що, у свою чергу, позитивно впливає на мотивацію).

На цьому етапі інтерактивний освітній простір Центру дистанційних технологій навчання НФаУ умовно поділяється на дві складові: **дистанційну підтримку самостійної роботи студентів та дистанційні курси для студентів-фармацевтів з усіх дисциплін (на платформі Moodle)**, розроблені відповідно до вимог для ліцензування таких курсів в Україні. Викладачами кафедри українознавства та латинської мови НФаУ створено обидва варіанти ресурсів.

Усі дистанційні курси, розташовані на сайті www.pharmel.kharkiv.edu, мають подібну структуру:

Довідковий блок:

- презентація курсу;
- програма навчальної дисципліни;
- графік навчального процесу;
- критерії та шкала оцінювання;
- рекомендації для роботи з курсом;
- план діяльності студента;
- методичні рекомендації щодо виконання практичних завдань;
- глосарій (термінологічний);
- рекомендована література;
- питання до підсумкового модульного контролю;
- форуми «Знайомство», «Питання до викладача», «Взаємодопомога»

тощо.

Теоретичний блок – інформаційні матеріали курсу, посилання на джерела з Інтернет, навчальне відео тощо.

Практичний блок – завдання, тести, форуми і чати.

Особливість дистанційного курсу (далі – ДК) з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» полягає в тому, що ДК призначений для самостійного вивчення студентами (слухачами) усього навчального матеріалу (під керівництвом викладача-тьютора). Метою цього курсу є формування у студентів-фармацевтів високого рівня комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній і писемній формах; практичне оволодіння основами офіційно-ділового та наукового стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні; а також підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності. Програма ДК розрахована на 18 тижнів. Заняття охоплюють основну проблематику курсу й поділені на три змістові модулі по 6 занять. Кожний змістовий модуль містить контрольний блок. Курс завершується екзаменом. Структура заняття складається з теоретичної частини (інформаційні матеріали), практичного блоку, який містить питання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи, завдання для тестового

контролю; обговорення навчальних тем, тобто форум або чат; опитування/анкетування (моніторинг досягнень студентів). Серед способів структурування навчального матеріалу використано таблиці, схеми, списки, що забезпечує наочність та краще засвоєння інформації. Також до структури деяких занять входять додаткові матеріали: покликання на інформацію з Інтернету, мультимедійні презентації тем. Практична робота передбачає виконання письмових завдань (вправи, переклад, редагування фахових текстів, складання та редагування документів). Застосовується тестування з кожної теми заняття, а для оцінки рівня знань, набутих протягом вивчення змістового модуля, застосовується підсумкове тестування. В окремий ресурс виділено матеріали, що багаторазово використовуватимуться студентами при вивченні ДК, наприклад: глосарії для перекладу фахових текстів та роботи з текстами офіційно-ділового стилю, список рекомендованої літератури, а також форуми.

У системі дистанційного навчання неоціненну роль відіграє саме комунікативний компонент, що реалізується через такі елементи курсу, як форуми і чати. Загальні форуми необхідні для навчального обговорення проблем та проведення консультацій. Навчальні форуми передбачають обговорення дискусійних проблем із тематики курсу. Для педагогічно-психологічного супроводу студентів, а також з'ясування щодо суб'єктивної задоволеності студентів навчальним процесом передбачено зворотний зв'язок у вигляді опитування, анкетування в системі Moodle.

Аналогічну структуру мають й дистанційні курси «Культура наукової мови» (покликаний допомогти молодим науковцям у виробленні навичок логічного, виразного, граматично і стилістично досконалого усного й писемного наукового мовлення, засвоєнні основних принципів побудови та оформлення наукових текстів, вимог до виступу перед аудиторією тощо), а також курс «Українська мова (для іноземних студентів)» (розрахований на початковий рівень вивчення мови). Перший із зазначених курсів є універсальним і може застосовуватися і для дистанційної підтримки самостійної роботи студентів, і як повноцінний дистанційний ресурс.

Уважаємо, що при дистанційному викладанні дисципліни слід задіяти всі можливі мотиваційні важелі для організації належної роботи студента:

1. Мета вивчення курсу зазначена чітко й логічно. При чому з описом не тільки того, що будуть вивчати студенти, а й із переліком того, що вмітять.

2. Інформаційні матеріали мають бути структурованими, візуально приємними для сприйняття, доступними, за обсягом – у відповідній кількості, містити посилання на різні «цікавинки», відеоролики тощо, а також такими, що дають простір для дискусії та творчості.

3. Тестові завдання різноманітні, побудовані із застосуванням градації (за Блумом).

4. Тренувальні тести, що не оцінюються (у студента з'явиться відчуття «комфортного навчання» – я зможу повторювати, доки не навчуся).

5. Завдання (там, де це можливо) повинні супроводжуватись зразками виконання, що допоможе студенту сказати: я це можу зробити, бо знаю, як.

6. Чітка система оцінювання.

7. Логічний і продуманий алгоритм навчання.

9. Рефлексія – якщо не миттєва, то вчасна. Постійний супровід всіх студентів (ідеальна кількість студентів у групі 15–20).

10. Чітко зазначені хронологічні межі виконання завдань.

11. Створення внутрішнього освітнього середовища:

- я тут не сам (форум «Знайомство»);
- якщо я не знаю, я можу порадитися (форум «Питання до викладача» та «Взаємодопомога»);
- мені справді цікаво, я можу відстоювати свої думки (усі форуми й чати містять цікаві теми для обговорення).

12. Наявність анкетування для усвідомлення студентами того, чого корисного вони навчилися і як зможуть цим скористатися. Це також допоможе з'ясувати викладачеві, де є «інформаційні прогалини», надто складні завдання, різні недоречності.

13. І, звичайно, «гарна обкладинка»:

- логотип курсу повинен бути яскравим, легко асоціюватися з навчальною дисципліною;
- презентація візуально приємною для сприйняття (крім суто смислової місткості і витонченої структурованості).

Варто зазначити, що вже під час апробації курсів окреслилася низка проблем, пов'язаних із викладанням саме «мовної» дисципліни:

1) визначити авторство виконаного завдання, надісланого студентом, не можливо. Крім тих випадків, коли через елементарну неухважність у запропонованих для складання документах не змінюються прізвища, ім'я та по батькові, власні назви, контекст слів, з якими слід було скласти речення;

2) завдання, орієнтовані на переклад фахового тексту, дещо втрачають свою актуальність. Оскільки користування комп'ютерними перекладачами суттєво полегшує роботу студента. Як варіант, на нашу думку, можна використовувати тексти з великою кількістю підрядних зворотів і складною фаховою термінологією. Тоді роботу з перекладу тексту навіть за допомогою перекладача буде супроводжувати ретельне редагування;

3) використане на сайті програмне забезпечення дозволяє підтримувати зворотний зв'язок зі студентом. Отже, йому можна надіслати перевірене завдання. Якщо таку перевірку робити в електронному вигляді, це забирає невиправдано багато часу, особливо, якщо треба залишити коментар. Надсилати еталон також ризиковано. Це призведе до необхідності оновлення всієї бази завдань щороку.

Отже, основною формою навчально-пізнавальної діяльності студентів під час дистанційного навчання та використання елементів дистанційного навчання для підтримки позааудиторної роботи з використанням платформи Moodle є самостійна робота з навчально-методичними матеріалами. Головними вимогами до ДК повинні стати логічність, чітка структура курсу, вичерпна інформативність, доступність матеріалу, адекватність вимог до дистанційного студента, системний контроль над процесом навчання з боку викладача, а також забезпечення постійного контакту викладача зі студентами та взаємодії студентів між собою. Запорукою успішного впровадження дистанційних

освітніх технологій є передусім людський чинник. Мотивація в курсі починається з особи викладача, його обізнаності, відповідальності, тактовності і привітності, ввічливості і зацікавленості. Реформування системи освіти висуває підвищені вимоги до кваліфікації тьютора-філолога, який творчо працює, є соціально активним, здатним виховувати студента в швидкоплинному сьогоденні.